

Fésű hajtúvel - ún. Laura-fésű

Ötvösgyűjtemény

Leltári szám: 4982.a-b 

Készítés ideje: 15. SZÁZAD (feltehetően)
18. SZÁZAD (feltehetően)

Készítés helye: Franciaország (feltehetően)

Anyag: elefántcsont

Technika: aranyozott; faragott; festett; fűrészelt

Méreték: hosszúság: 13 cm

A fekvő téglalap alakú fésű bontó és sűrű fogsorral készült, keskenyebb oldalain csipkézett szélű. E szegélyek mellett hullámos indára fűzött levélsor fut végig. A fogsorokat elválasztó szélesebb sávon virágos ágak közé komponált, gótikus öltözetű, vörössel kontúrozott férfi és női alakot láthatunk. A fésű fogantyúját női mellszobrocskát formázó hajtú képezi.

A középkori francia fésűk anyaga puszpángfa vagy elefántcsont. Fehér elefántcsont fésűknél a fogsorok közötti felületet mindkét oldalon díszítették. Mivel a csont jóval drágább volt a fánál, a festett jelenetek is jobban megkophattak esetleges használatkor, feltételezhető, hogy a festett és aranyozott csontfésűket nem mindennapos használatra készítették, hanem – miként azt Jankovich Miklós gyűjteményének saját kezű inventáriumában is olvashatjuk – "örizvén Laura dicsőségét", dísz tárgyként, megemlékezésül. Minden bizonnyal szerelmi jegyajándék volt, amellyel a vőlegény udvarolt kedvesének.

Az állítólagos Laura-fésű formája egyezik az IM 4985, 4984 és 4983 ltsz. puszpángfa-fésűivel, mérete is hasonló, felületosztása is. A fogsorok közötti szélesebb sáv volt a legalkalmasabb a szerelemre utaló jelenet megfestésére. Jóllehet a fésűn van a haj elválasztására szolgáló bontó fogsor, ennek ellenére egy figurális díszű hajtúvel is ellátták. Ez utóbbi nem jellemző a késő gótikus fafésűkre. A díszítő motívum, a levélbe komponált, stilizált tulipánból kinövő szimmetrikus virágbokor, a felnyúló V alakú indákkal a 17–18. századi magyar úrihímzésekben is gyakori. A hajtú használata is a 18. században gyakoribb Franciaországban.

Alapos csont-, festék- és aranyvizsgálat hiányában a tárgy hiteles voltát nem fogadhatjuk el. Jankovich Miklós valószínűleg elhitte, hogy a fésű Petrarca múzsájáé, Lauráé volt, s az ő emlékének áldozva hagyott érte 24 aranyat Jacomini antikváriusnál, az 1800-as évek elején.

Irodalom

- Szerk.: Mikó Árpád: *Jankovich Miklós (1773-1846) gyűjteményei*. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 2002. - Nr. 186. (Vadászi Erzsébet)

